

man in Oostenrijk door zijn dokter een operatie aangeraden. De man is toen een kwakzalver gaan raadplegen, die de operatie niet noodig vond en een behandeling ondernam, die ten slotte amputatie van het been wegens gangraen noodig maakte. De patiënt vervolgde toen den kwakzalver ten einde vergoeding van schade en teruggave van het betaalde „honorarium” te krijgen. Deze eischen werden afgewezen, maar de kwakzalver kreeg twee maanden gevangenisstraf. De rechter was van oordeel, *dat het een misdaad is, de raadgevingen van een bevoegd man, die de verantwoordelijkheid voor zijn daden aanvaardt, tegen te werken*, vooral als men zelf de kennis mist om die raadgevingen te beoordeelen. Niet wegens zijn kwakzalverij werd de veroordeelde gestraft, maar wegens het beletten van het volgen van goeden raad. In denzelfden geest was het vonnis, dat tegen een ander werd gewezen, geen beroepskwakzalver, die aan een ander een appendectomie had ontraden, wat tengevolge had, dat de lijder aan peritonitis is bezweken. (*Brit. med. Journ.*). „En geheel het volk zal het hooren en vreezen, en niet meer moedwillig handelen!”

PINKHOF.

INGEZONDEN.

OVER DIORADINE.

Zeer geachte Redactie,

Ten zeerste zoudt gij mij verplichten, door in het *Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde* onderstaande mededeeling op te nemen:

Gedurende mijn afwezigheid van 7—18 Juli j.l. heeft de Nederlandsche pers, geheel zonder mijn voorkennis, het bericht verspreid, dat ik als voorzitter der Haarlemsche vereeniging tot bestrijding der tuberculose mij naar Parijs en Budapest begeven had, om een onderzoek in te stellen naar het nieuwe geneesmiddel tegen tuberculose, het „dioradine VON SZENDEFFY”.

Van 18—22 Juli in Haarlem terug, had ik nog juist gelegenheid, om op een verzoek om een verslag van mijn wedervaren, mij namens de *Nieuwe Rotterdamsche Courant* gedaan, te antwoorden, dat ik er niet aan dacht, de ervaringen, op mijn reis opgedaan, aan de pers mede te deelen, maar dat ik, indien ik daaromtrent iets wenschte openbaar te maken, in de geneeskundige vakbladen daarvoor plaatsruimte vragen zou.

Niettemin verschenen er daarna, eveneens zonder mijn medeweten en goedvinden en terwijl ik mij wederom, nu voor mijn vacantie, naar het buitenland had begeven, in sommige persorganen allerlei berichten, waarin onder meer de mededeeling voorkwam, dat ik mij reeds zeer gunstig over het nieuwe geneesmiddel had uitgelaten. Nu behoef ik u wel niet te zeggen, dat ik het in het algemeen om verschillende redenen ten zeerste betreur, dat soortgelijke berichten, evenals alle vroegere mededeelingen omtrent het radio-actieve menthol-jodium, als zijnde geheel voorbarig en dus schadelijk, het publiek bereiken.

In dit geval echter ben ik daarover nog bijzonder ontstemd, omdat mijn naam daarin is genoemd, en de berichten voor een groot deel onjuist zijn.

Om misverstand te voorkomen, maar vooral ook om mij het beantwoorden van de vele aanvragen om inlichtingen van collegae te vergemakkelijken, slechts het volgende:

In de eerste plaats heb ik mij allerminst als voorzitter der Haarlemsche vereeniging tot bestrijding der tuberculose, maar uitsluitend op verzoek van den vader van een mijner patiënten naar Parijs en Budapest begeven, om na te gaan, of ik overeenkomstig den mij kenbaar gemaakten wensch het dioradine bij genoemde patiënte, bij wie reeds veel zonder goed gevolg was toegepast en zelfs een verblijf in Davos had gefaald, zou kunnen en mogen aanwenden. Een a.s. arts, familielid van patiënte, heeft mij op die reis vergezeld.

Ten tweede is mijn indruk van het dioradine verre van gunstig. Wij hebben te Parijs geneesheeren (BERNHEIM, DIEUPART EN BAUD) met grooten geestdrift over het dioradine hooren spreken; wij hebben een groot aantal patiënten (van de private praktijk, maar vooral van het „dispensaire antituberculeux” te St. Denis) gezien, die er korter of langer mede behandeld waren, maar konden dien geestdrift helaas niet deelen. Ik wil hier ter plaatse niet in bijzonderheden afdalen, maar alleen als onzen totaal-indruk mededeelen, dat de waarnemingen daar ter plaatse onvoldoende, ja gebrekkig genoemd moesten worden en ons inziens dus stellig geen vertrouwen konden wekken. Wel waren de patiënten met de uitkomsten tevreden, en stemden zij geheel met de loftuitingen der dokters in; objectief echter leek ons daarvoor geen grond aanwezig. Wel is waar, kon bij ons kort verblijf geen oordeel worden verkregen over de afwijkingen vóór en na de behandeling, maar enkele voordeelen van de dioradine-aanwending, zooals gewichtstoename en temperatuursverlaging, hadden, waren zij duidelijk aanwezig geweest, op ons toch wel eenigen indruk kunnen maken. Maar de gewichtsvermeerdering bleek meestal zeer gering, het verdwijnen van de koorts niet met den thermometer waargenomen! Trouwens, wie het desbetreffende artikel van de H. H. BERNHEIM EN DIEUPART in de *Revue Internationale de la Tuberculose* van Mei 1911 ook maar even heeft doorgebladerd, zal zich daarover wel niet verwonderen.

In Budapest waren onze indrukken gunstiger.

Op welwillende wijze toonde dr. VON SZENDEFFY ons de bereidingswijze en legde ons de theoretische voordeelen van het geneesmiddel bij infectieziekten in het algemeen uit.

Bij professor GERLÓCZY, chef van de afdeeling van besmettelijke ziekten, maakten wij met nauwkeurige waarnemingen en vrij gunstige uitkomsten kennis, welke spoedig in de Hongaarsche vakbladen gepubliceerd zullen worden. Deze ervaringen echter golden niet de *tuberculose*, maar het *roodvonk!*

Trouwens, dr. VON SZENDEFFY zelf stelde bij zijn uiteenzettingen de werking van het middel bij besmettelijke ziekten in het algemeen op den voorgrond, die bij tuberculose pas op het tweede plan. Overal was men van meening, dat het dioradine geheel onschadelijk was. Intramusculair ingespoten, gaf het geen reactie op de plaats van inspuiting, maar ook geen algemeene en geen haardreactie. Onderhuids kon het echter evengoed worden toegediend.

In Haarlem teruggekeerd, vond ik niettemin de aanwending van dioradine in enkele gevallen gerechtvaardigd, en wel bij een zestal tuberculeuse patiënten, die reeds langen tijd op velerlei wijzen, maar steeds zonder gevolg naar

genezing hadden gestreefd, en nu, door de pers voorbarig ingelicht, al hun hoop op het nieuwe geneesmiddel hadden gevestigd. College LAND, die mijn praktijk waarnam, heeft deze behandeling welwillend op zich genomen.

En nu na 4 weken, hebben wij nog in geen enkel opzicht goed gevolg van de behandeling gezien, zelfs geen verbetering subjectief waargenomen. Voert men hiertegen aan, dat deze periode voor een juist oordeel nog te kort is, dan gelieve men te bedenken, dat men in Parijs na een tiental insputingen reeds van groote verbetering gewaagde.

Wellicht kan ter verklaring hiervan worden aanvaard, dat wij de suggestie niet zulk een belangrijke rol hebben laten vervullen als in Parijs, daar wij steeds hebben medegedeeld, dat wij het middel op verzoek wel eens wilden toepassen, maar ons niet veel van de werking voorstelden.

Van de onschadelijkheid zijn wij niet zoo overtuigd als de geneesheeren in Parijs en Budapest. Wij meenden, dat een lichte temperatuursverhoging wel als meest voorkomend gevolg moest worden aangenomen.

Ik vraag mij af, of met het dioradine hier te lande overal een soortgelijke ervaring zal worden opgedaan door al die collegae (en het zijn er zeer velen, vernam ik te Budapest), die, wellicht ook door hun patiënten daartoe gedreven, het middel aanvroegen en in toepassing brachten. Gaat het hun zooals mij, dan zal van de geringe opgewektheid, om het middel in hun praktijk aan te wenden, ook bij hen wel spoedig niet veel meer over zijn.

U dankzeggend voor de verleende plaatsruimte

Hoogachtend,

Uw dienstw.

L. C. KERSBERGEN.

Haarlem, 21 Augustus 1911.

DE VOLHARDING.

In een circulaire, do. 9 Augustus waarschijnlijk aan alle collega's in den lande gezonden, meent het bestuur van „de Volharding” te moeten weerleggen de grieven, door de collega's van dat fonds in de bekende circulaire geuit. Ter kenschetsing van dit stuk van het bestuur van „de Volharding” voor het oogenblik slechts de volgende opmerkingen:

1°. „Zoolang het fonds bestaat is de salariering bijna altijd dezelfde geweest” „De vermindering met f 3600.—” (voor de polikliniek) „op het bedrag van circa f 100.000, dat nu jaarlijks aan de doktoren wordt uitgekeerd”, mag „niet worden aangemerkt als tornen aan het salaris”.

Zoo staat de zaak niet, en dat weet het bestuur zelf ook zeer goed. Vroeger ontvingen de huisartsen f 3.— per lid, tegenwoordig nauwelijks f 2.20, en wanneer 2 nieuwe artsen worden aangesteld op een gegarandeerd minimum-salaris ten koste van de collega's (zooals in de bedoeling van het bestuur lag), dan zal dit bedrag dalen tot beneden f 2.—

Het is niet de vraag of er f 100.000 of minder wordt uitgegeven voor de geneeskundige hulp der fondsleden. Al gaf het fonds daarvoor 2 ton per jaar uit, dan zou dit nog niets veranderen aan het feit, dat het bestuur willekeurig het salaris der artsen kan verlagen en van de macht daartoe ook gebruik maakt.

2°. „Waar en wanneer is door ons bestuur aan uwe rechten of uw salaris getornd?”